

Het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is het regime voor bescherming en waar mogelijk versterking en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BPL is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) en Provinciale Monumenten hebben een eigen regime en vallen daarom buiten het BPL-regime.

In het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. In de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling in het BPL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:

1. Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
2. Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
3. Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

Het BPL Callantsoog ligt in de Kop van Noord-Holland tegen de duinen aan en omvat het voormalig eiland Callantsoog en het aandijkingen-landschap eromheen. De zee is dichtbij omdat de duinreep hier zeer smal is. De grens tussen de hoge duinen en de polders is scherp. De polders hebben een overwegend open en relatief kleinschalig karakter. Het landschap bevat nog veel sporen van het oude eiland Callantsoog en informatie over het ontstaan van de polders eromheen. Er zijn enkele nollen aanwezig. Het zuidelijkste deel van polder Het Koe gras hoort ook bij dit BPL en kent een grotere maatvoering en openheid. Deze polder vormt samen met delen van de kleinere aandijkingspolders een habitat voor weidevogels. Het gebied heeft tegenwoordig naast een agrarische en natuurfunctie ook een recreatieve functie. Recreatieve be-bouwing en -voorzieningen en beplanting zorgen lokaal voor verdichting van het landschap.

Het BPL Callantsoog ligt ten noordwesten van het kustdorp Callantsoog. Het gebied omvat het voormalig eiland Callantsoog met de bijbehorende kleinschalige polders (Zandpolder, Jewelpolder en Uitlandsche polder) en een deel van de aandijkingspolder Het Koegras. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door de duinen. Aan de noord- en oostzijde liggen de open polderlandschappen van de Zijpe- en Hazepolder en polder het Koegras. Aan de oostzijde ligt de grens op de Zijperzeedijk en voor een klein deel op het Noordhollandsch Kanaal. De Scheidingsvliet is de noordgrens. De agrarische gronden in dit BPL maken gro-tendeels onderdeel uit van een bollenconcentratiegebied. Delen van de polders behoren tot het NNN. De Nollen van Abbestede en Kooibosch-Luttickduin zijn Nzooo.

(Het BPL Callantsoog maakt deel uit van het ensemble Zijpe- en Hazepolder in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.)

De strandwallen die in Noord-Holland een groot deel van de Noordzeekustlijn vormen, ontstonden zo'n 5000 jaar geleden. Tussen Camperduin en Texel was deze strandwal gesloten, maar erg smal. Erachter lag een veengebied dat al in de vroege middeleeuwen in ontginning werd genomen. Mede door die ontginningen die zorgden voor daling van het maaiveld brak de zee tussen 1000 en 1300 op drie plaatsen door de smalle strandwal en sloeg grote delen van het achterliggende veen weg. Er ontstond een waddengebied met van noord naar zuid verschillende zeegaten: het Marsdiep, het Heersdiep en de Zijpe. Daartussen lagen resterende stukken strandwal als eilanden in het waddengebied. Eén ervan was het bewoonde eiland 't Oghe (later Callantsoog).

Het oude eiland 't Oghe is meerdere malen door de zee overspoeld en de bewoning is daarom enkele keren verplaatst. Vanaf het einde van de middeleeuwen begonnen de inwoners het eiland te vergroten. Er werden kleine polders aangedijkt, zoals de Zandpolder en de Jewelpolder. Deze werden agrarisch in gebruik genomen. In het polderlandschap lagen verspreid nollen: oude aaneenstuivingen van lage zandduinen die geleidelijk begroeiden. Vanaf het midden van de 16e eeuw werden verschillende mislukte pogingen ondernomen om de Zijpepolder droog te leggen. In 1597 werd de polder definitief bedijkt met een zanddijk. Het gebied tussen het eiland Callantsoog en de Zijpepolder is vervolgens verder ingepolderd. Aan de noordzijde had Callantsoog een verbinding met de voormalige eilanden Huisduinen en Den Helder via de Zanddijk of Oldebarneveltdijk. Het gebied tussen Den Helder, de Zanddijk en Callantsoog werd in 1818 aangedijkt en polder Het Koegras genoemd.

Callantsoog en omgeving heeft zich vanwege de nabijheid van zee en strand, die hier door de smalle duinreep vrijwel direct bereikbaar zijn, ontwikkeld tot een gebied met een grote toeristische en recreatieve aantrekkingskracht. Het aantal recreatieve voorzieningen is de afgelopen decennia sterk toegenomen. De agrarische functie heeft zich in grote delen van het gebied toegespitst op bollenteelt.

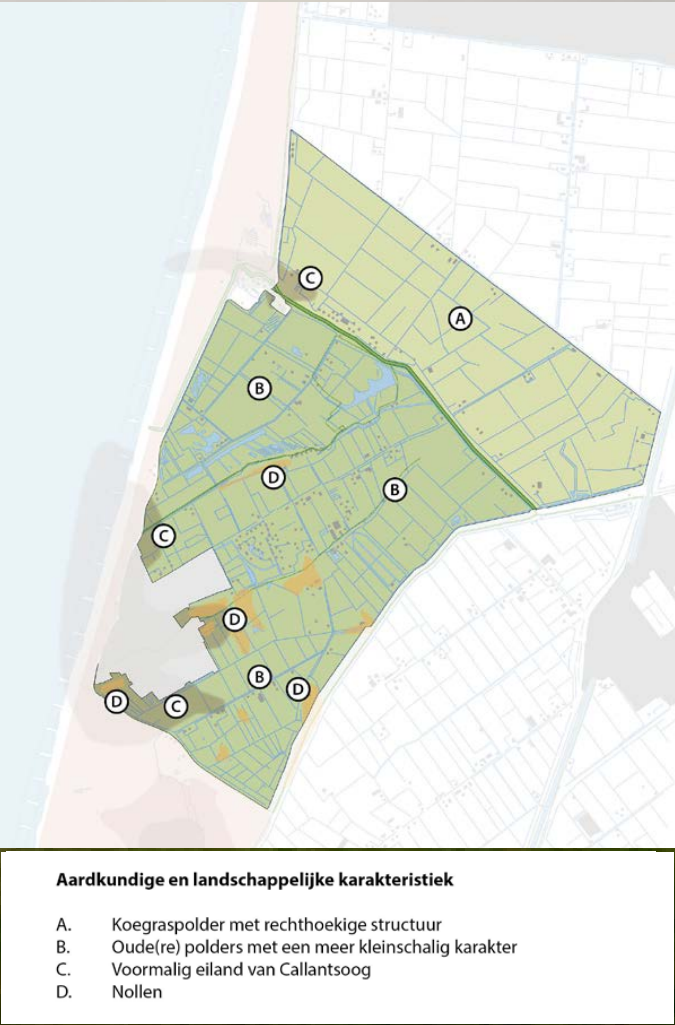
Het BPL Callantsoog ligt tegen het jonge duinlandschap aan en omvat het oorspronkelijke eiland Callantsoog en het aandijkingenlandschap eromheen. In het polderlandschap zijn nog steeds enkele nollen aanwezig. De polders hebben een overwegend open en kleinschalig karakter met een blokverkaveling. Polder het Koegras heeft een grotere maatvoering en openheid. Enige beslotenheid concentreert zich in het centrum van het BPL Callantsoog, door de aanwezigheid van de nollen met hun begroeiing in combinatie met woon- en recreatiebebouwing en beplanting.

Beschrijving

Ten oosten van de huidige kern Callantsoog ligt een kleinschalige aandijkingenlandschap. In de hoogteverschillen en natuurlijke begroeiing zijn de contouren van het voormalige eiland Callantsoog en de nollen (oude aan-eenstuivingen van lage zandduinen die geleidelijk begroeiden) nog herkenbaar.

Interpretatie en toetsing

Het voormalig eiland Callantsoog en de nollen zijn onder invloed van zee en wind gedurende een lange periode ontstaan en cultuurhistorisch van hoge waarde. Dit authentieke glooiende landschap is kwetsbaar. Ruimtelijke ontwikkelingen die zorgen voor ophogingen of afvlakkingen van het reliëf of de zichtbaarheid van het reliëf verminderen zijn een aantasting van deze kern-kwaliteit.

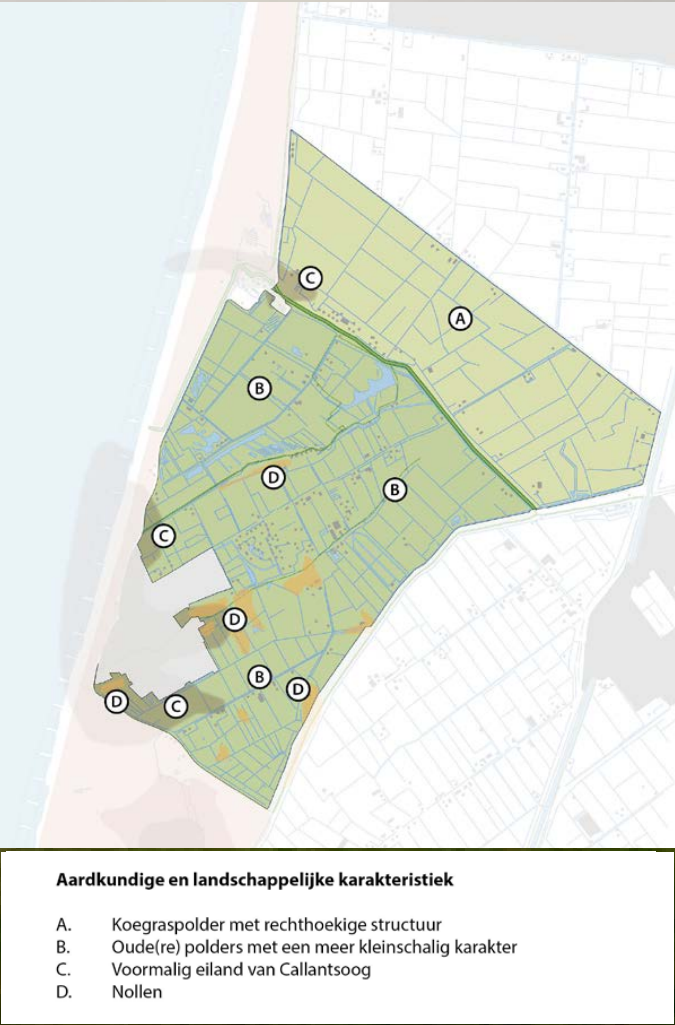
Het BPL Callantsoog ligt tegen het jonge duinlandschap aan en omvat het oorspronkelijke eiland Callantsoog en het aandijkingenlandschap eromheen. In het polderlandschap zijn nog steeds enkele nollen aanwezig. De polders hebben een overwegend open en kleinschalig karakter met een blokverkaveling. Polder het Koegras heeft een grotere maatvoering en openheid. Enige beslotenheid concentreert zich in het centrum van het BPL Callantsoog, door de aanwezigheid van de nollen met hun begroeiing in combinatie met woon- en recreatiebebouwing en beplanting.

Beschrijving

De Helmweg/Noordschinkeldijk ligt op de grens tussen de oude polders rondom Callantsoog en de jongere polder Het Koegras. Het verschil tussen de oude polders en de jonge polder Het Koegras is vanaf de Helmweg/ Noordschinkeldijk goed zichtbaar in de verkaveling en het reliëf. De Koegraspolder heeft een grofmazige, rechthoekige structuur (ook wel orthogonale structuur genoemd). De oude polders rondom het voormalige eiland Callantsoog hebben een meer kleinschalig karakter met een fijnmazige structuur.

Interpretatie en toetsing

De ontstaansgeschiedenis is terug te zien in het verschil in maat en kavelvorm tussen de oude polders en jonge polder. Ruimtelijke ontwikkelingen die het verschil in kavelstructuur tussen de oude polders en de jonge polder in hoge mate nivelleren zijn een aantasting van deze kernkwaliteit.

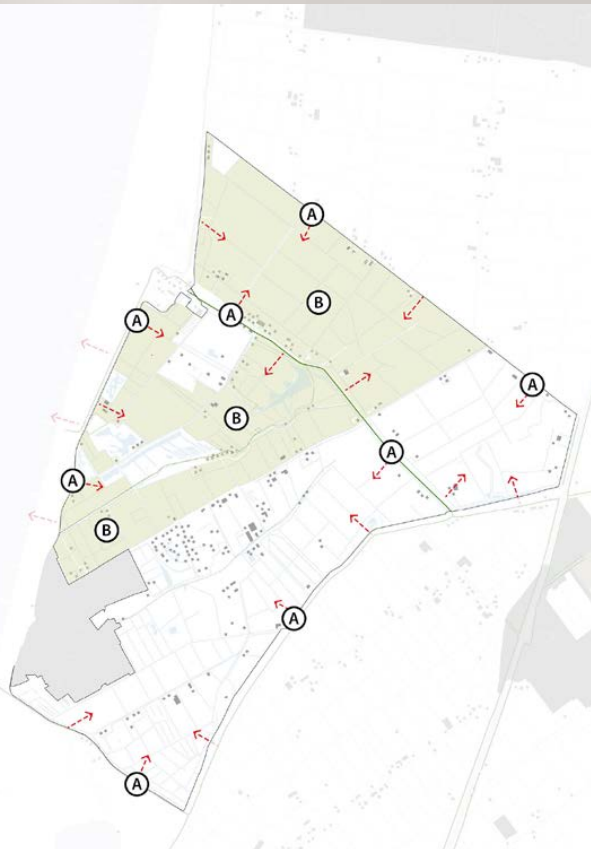
De polders in dit BPL zijn overwegend open. De duinen en dijken rondom Callantsoog zijn belangrijk in de beleving van het gebied en begrenzen de openheid aan de randen van de polders. Het zicht op de hoge duinenrij zorgt voor een heldere oriëntatie binnen (en buiten) het gebied.

Beschrijving

Vanaf de duintoppen en dijken is er zicht over de polders en de Noordzee. Deels zijn de duinen openbaar toegankelijk. Vanaf de Helmweg/ Noord-schinkeldijk, de dijk tussen de kleinschalige polders en de polder Koegras is open zicht naar beide richtingen op het polderlandschap. Hetzelfde geldt voor de Zijperdijk/ Zuidschinkeldijk.

Interpretatie en toetsing

Ruimtelijke ontwikkelingen die het zicht vanaf de duinen of dijken op het open polderlandschap verstoren of belemmeren zijn een aantasting van de kernkwaliteit.

Openheid en ruimtebeleving

- A. Zicht vanaf duinen en dijken
- B. Habitat voor weidevogels

De polders in dit BPL zijn overwegend open. De duinen en dijken rondom Callantsoog zijn belangrijk in de beleving van het gebied en begrenzen de openheid aan de randen van de polders. Het zicht op de hoge duinenrij zorgt voor een heldere oriëntatie binnen (en buiten) het gebied.

Beschrijving

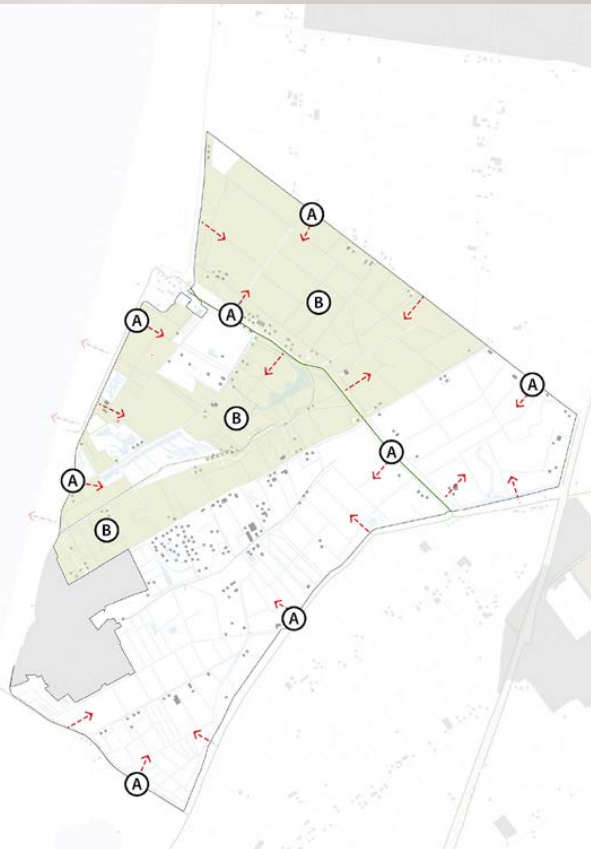
Grote delen van het BPL Callantsoog zijn habitat voor weidevogels. Dit habitat bestaat uit een combinatie van open grasland, bouwland (bollenteelt), open water en vochtige duinvalleien. In het gebied broeden en foerageren verschillende weidevogelsoorten. Het weidevogelhabitat heeft een open en uitgestrekt karakter en is essentieel voor het functioneren van de weidevogelgebieden binnen het NNN.

Interpretatie en toetsing

Het ideale habitat voor weidevogels heeft een combinatie van de volgende ruimtelijke sleutelfactoren: omvangrijke aaneengesloten gebieden gekenmerkt door openheid, het ontbreken van verstoring (door opgaande elementen, zoals bebouwing, beplanting en masten en door infrastructuur en activiteiten die geluid en onrust veroorzaken), de aanwezigheid van micro-reliëf, grasland-areaal en een relatief hoog waterpeil. De aanwezigheid van deze combinatie van factoren in dit BPL is onvervangbaar. Kwetsbare weidevogelsoorten keren bij verstoring doorgaans niet terug.

Ruimtelijke ontwikkelingen die het habitat voor de weidevogels verkleinen zijn in beginsel een aantasting. Verstoring of het toevoegen van opgaande elementen die leiden tot een verkleining van het habitat of ruimtelijke ontwikkelingen die een verlaging van het waterpeil tot gevolg hebben zijn eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot verstoring maar vallen binnen de verstoringzone van bestaande elementen zoals bijvoorbeeld gebouwen en wegen, verkleinen het habitat niet. Ze worden daarom niet als aantasting van deze kernkwaliteit beschouwd.

Openheid en ruimtebeleving

- A. Zicht vanaf duinen en dijken
- B. Habitat voor weidevogels

De randen van de polders hebben ruimtelijk een uitgesproken karakter. Ze zijn door hun hoogte belangrijke ruimtelijke dragers in dit BPL.

Beschrijving

De hoge duinenrij vormt een duidelijke ruimtelijke structuur aan de westzijde met een scherpe grens naar de polders. Ook de dijk tussen de Koegraspolder en de oudere, kleinschalige polders (Helmweg/Noordschinkeldijk) is zichtbaar hoger gelegen dan beide polders. Hetzelfde geldt voor de Zijperdijk/ Zuidschinkeldijk.

Interpretatie en toetsing

De duinen en dijken vormen een duidelijke begrenzing van de polders en zijn belangrijk voor de beleving van dit gebied. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn een aantasting van deze kernkwaliteit wanneer zij de structuren zelf wijzigen of de zichtbaarheid van de structuren verstoren. Ruimtelijke ontwikkelingen waarbij bijvoorbeeld het dijkprofiel wordt vergraven zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Dijkverbeteringen zijn mogelijk mits zij de continue lijn en het herkenbare dijkprofiel niet aantasten.

Ruimtelijke dragers

- A. Oude dijken en wegen
- B. Duinen en dijken als hoge randen van de polders

De randen van de polders hebben ruimtelijk een uitgesproken karakter. Ze zijn door hun hoogte belangrijke ruimtelijke dragers in dit BPL.

Beschrijving

In het BPL Callantsoog liggen diverse oude dijken en wegen. Deze structuren laten de ontginningsgeschiedenis vanaf het einde van de middeleeuwen zien.

Interpretatie en toetsing

De oude ontginningsdijken in het BPL Callantsoog zijn van cultuurhistorische waarde. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn een aantasting van de kernkwaliteit als zij de structuren zelf wijzigen of de zichtbaarheid van de structuren verstoren. Ruimtelijke ontwikkelingen waarbij bijvoorbeeld het dijkprofiel wordt vergraven zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Dijkverbeteringen zijn mogelijk mits zij de continue lijn en het herkenbare dijkprofiel niet aantasten.

Ruimtelijke dragers

- A. Oude dijken en wegen
- B. Duinen en dijken als hoge randen van de polders